

CONFLUENTE

3

Supliment literar-artistic al „Scînteii Tineretului”

L iteratura tină; tină generație; o nouă promiță; nolle speranțe — iată tot atitea sintagme, dar nu toate din cele posibile, pe care comentarii literariile actuale le folosesc în analize periodice. Ele nu sînt nici mai bune nici mai rele decît altele, ba reușesc să fie chiar operaționale pentru necesitățile imediate și fără prea multe pretenții de sistematizare. Ceva se întîmplă totdeauna în literatura tină, reliefurile ei se modifică cu repeziune sau cel puțin aceasta este prima impresie atunci cînd editurile trimit în librării un număr ceva mai consistent de cărți ale debutanților. Numai în deceniul trecut, ca să iau o fișă de timp relativ recentă, cred că a fost pus în discuție „fenomenul” literaturii tinere măcar o dată pe an, dacă nu și mai des. Nu se cuvine să fi sceptic cu tinerii, trebuie să amplifiți speranța și se-
tea lor de nou chiar

și atunci cînd se anunță destul de confuz, trebuie să bănuiești efectul de durată al unor reacții care abia se manifestă. Dacă ar fi după ei, după scriitorii tineri, o nouă generație se lvește cam tot la doi ani; dacă ar fi după calculele severe ale criticilor, asistăm la epifenomene din cadrul aceleiași generații! Abacul greșite și de-o parte, și de alta; dar ar greși pînă și mașina electronică presupunînd, prin absurd, că ar putea să rumege toate datele fragile care intră în discuție. Bine că se întîmplă așa. Interesul se deplasează atunci spre „tendințe”, „influențe”, „reacții”, „tradiție sau noutate”, „specifice al unui nou climat” etc., etc. Kilometri de fraze s-au scris despre „gîlceava” generației '70 cu generația '60. Inșă în același timp, din sens opus veneau frazele care afirmă că nu ar fi decît o continuitate. Cludat, numai că ambele teze pot fi susținute (cum îndoește se întîmplă cu nutrimentul de idel relative pe care-l consumă orice cultură vie); dar și mai cludat este că problema a trebuit să fie pusă încă de la început în acest mod.

De mai multă vreme mă întreb în legătură cu scriitorii (tineri sau vîrstnici) pe care-i prețuiesc, dacă au sau nu o identitate. Mă întreb și cum arată identitatea unei generații și dacă, să spunem, ultimele două generații apărute în literatură românească au sau nu o identitate a lor proprie. Mă întreb dacă eu însumi am o identitate literară. Poate s-a început prea devreme și prea nefiresc cu taxinomiile literare, cînd, de fapt, trebuia adusă mai des problema identității, unică și irepetabilă, pe care o anunță sau pe care a atins-o cutare sau cutare scriitor. Cel care începem să publicăm primele noastre cărți în urmă cu zece ani ne simțeam, de exemplu, solidari în a promova

momentului în care trăiește, și asta dincolo de ecranul panoramic pe care l se întîlțesează fenomenul literar din jur? Este literatura o competiție a inventivității luxuriante sau este o tragică tinjire spre dobindirea identității? Care acid celular împinge prea repede conștiința de la neliniște și îndoială de sine, spre relaxanta certitudine?

Simt că plăcuța cu semnul de întrebare ar sări de la mașina mea de scris, dacă aș continua. Poate niciodată nu s-au manifestat în literatura noastră ca acum, în același timp, atîtia tineri care știu să scrie „bine”, în mod real, care abordează cu maximum de dexteritate și cu foarte puține complexe orice gen literar. Cum se face însă că noutățile cele mai noi și ingeniozitatea cea mai ingenioasă intră în uitare (sau cel mai adesea într-o molatică umbră) atît de repede? De ce această poezie dă narecum sentimentul de diversitate „monotonă”, ca să-l spun astfel? Poate din

prea largă ei deschidere care i-a dat iluzia că îi asigură și identitatea. Să fie oare numai o problemă de perspectivă, fiindcă ne aflăm prea aproape de fenomen? Nu cred. O declar cu tristețe sau, dacă doriți, cu utopia speranță a celui ce crede că ar mai putea lua totul de la început.

Poate era mai bine să continui cu întrebările, ca să nu se poată crede că aș invinul pe cineva sau că las totul în seama unui anumit climat literar. Cred însă că nu sînt singurul care și pune asemenea întrebări și o spun gîndindu-mă la anumite prefaceri ce s-au produs, totuși, în scrierile unor tineri scriitori care încep să nu mai fie mulțumiți doar de seducțiile unei literaturi inteligente și competitive, ci o literatură cit mai adevărată. Auzim mereu indemnul de a fi contemporani cu noi înșine și cred că fiecare dorește în mod sincer să „dea seamă” de lumea și de timpul atît de fugace în care trăiește. Dar înainte de asta să ne întrebăm de ce scriem!

DINU FLAMÂND

IDENTITATE

și a apăra ceea ce se numea, cu o formulă vag pelorativă, „autonomia esteticului”. Numai că nu eram, val, primii, deși poate eram conștienți că trebuie să manifestăm această reacție antidogmatică. Am început deci prin a ne solidariza într-o „reacție” și nu prin a ne căuta identitatea. Se poate teoretiza, desigur, că una duce la alta, dar acum mă întreb cît de mult a dus. Apoi au mai fost și alte „reacții” (mă refer îndeosebi la poezie), a urmat o reacție antiestetizantă și, de ce nu, mai recent o reacție compusă din ambele reacții, dacă nu și din altele. Reacții... reacții..., pe spații infinitezimale. Critica a acceptat și a respins pe rînd tot ce i se părea că prinde relief, cititorii și-au format și ei părerea lor. Consecințele? „Avem o literatură tină!”

Inșă urcă din urmă întrebări ne-hănuite de severe. Are sau nu scriitorul tină o conștiință literară? Știe el care este strategia efectivă scriitoricească prin care suflul acestei conștiințe poate fi ademenit să intre sub pielea semnelului scris și să-l dea viață? Simta el somația irevocabilă a timpului și a

„CAVALERUL TRAC”

Numărul este ilustrat cu reproduceri ale unor lucrări aparținînd tinărului sculptor LEONARD RĂCHITĂ

LEONARD RĂCHITĂ

Născut în anul 1952, 29 iulie, comuna Blăzești, jud. Bacău. Absolvent al Institutului de arte plastice „N. Grigorescu” secția sculptură, promoția 1975. Din anul 1972 participă la expoziții studențești, județene, republicane, municipale și de grup.

Expoziții personale: 1976 — Ateneul Tineretului — București; 1979 — Galeria Orizont — Sala „Atelier 35” sculptură și desen.

Tabere de sculptură: 1976 — Măgura „Eroul” — piatră; 1977 — „Arcuș”, „Cascada” — lemn; 1978 — „Arcuș”, „Virtutejul apei” — lemn; 1979 — Măgura „Posibilă imagine a cavalerului trac” — piatră; 1980 — Arangelovăț — Iugoslavia, „Cascadă” — marmoră albă.

Expoziții de artă plastică românească peste hotare: 1978 — Porto, Lisabona — Portugalia; 1979 — Sofia — Bulgaria, Egipt — Cairo, Moscova — U.R.S.S., Siria — Damasc, Iordania — Aman; 1980 — Bagdad — Irak, Bra-

tișlava, Praga — Cehoslovacia, Berlin, Wismar, Neu Ruppin — R.D.G.

Expoziții internaționale: 1979 — Maidanek — Polonia („Contra războiului”); Ravenna — Italia (Bienala „Dante și lumea modernă”); 1980 — Expoziția internațională de sculptură Arangelovăț, Belgrad — Iugoslavia. Bursa „Fr. Storck” — 1978—1979.

Bursa U.A.P. pentru sculptură. Bursa de studii Perugia — Italia.

Premiu U.A.P. acordat de revista „Arta” pentru anul 1979.

Lucrări de artă monumentală în orașele: Dej, Drobeta Turnu Severin, Călărași.

IN
ACEST
NUMĂR

SE ANUNȚĂ O NOUĂ CARTE

- Recurs la singurătate
- Efectul Placebo

Trei poeme de Nichita Stănescu

LEMNUL IUBIRII

E o vorbă din bătrîni ce ne spune că
Nevasta se sărută în fiecare zi
O dată și după-amiaza
Dar de ceți căzut sub lemnul iubirii
Muierca se sărută o dată în după-amiaza
Fiecărui minut.

Aerul ăsta plin de stele
E plin de lemnul iubirii ochilor
Se sărută ziua pe soare
Cu vederea lumii celei incintătoare
Și se sărută noaptea pe stele
Cu lumina fulgilor de lună

Da' și munții ăștia ai noștri
Tot de lemn sînt
Codrii deși sînt lemnul iubirii lor
Prin care mișună cite-un sentiment de căprioară
Cite-un sentiment de capră neagră
Cite-un sentiment de oaie
Cite-un sentiment de dulău

Și dacă stau bine și mă gîndesc bine
Pînă cînd și timpul
E lemnul dragostei de om

El trece tot timpul
Și fiecare secundă a lui are o după-amiază
Numită și după-amiaza secunde
Pe care o bătem cu lemnul inimii
Prin care curge lemnul singelui.

CINTEC

Pingărisem zarea cu o cruce
și întretăiasem drumul cu o răscruce
și o presăram alene
pe ochi dintr-o altă vreme
mai mereu de tot albaștri
dezluminînd pe aștri
mai gingași, mai violenți
cum e pe la cei veniți
ce veniră pe la noi
nu cu două ci trei oi
de le behăiau prin piețe
răuvoind să ne dezvețe
de din babele mătrețe
ce le-avem de precupețe
Inșă cînd veniră dinșii
ochii doi albaștri, plinșii
cu plinsoare de albastru
și mierloi de la măiastru

DOINĂ

Sufletul se băgase între coaste
Cum căprioara în codrurile măiaștre
Cum soarele în cerurile albastre
Cum trandafirul singuratic în glastră
Am cerut lira ca să îl cînt
Mi s-a dat o liră cu corzi de pămînt
Mi s-a oferit un cîntec de ape
Cu corăbii pe el șapte cite șapte
Mai am de descălecat un singur munte
Mai am de gîndit un singur gînd
Ale mele doruri multe
Înspre tine le asmut
Și te fac cu deal cu vale
Și cu cinturile toate
Și imi pun cerurile lunge
Peste stele ca pe roate
Și mă duc cu ele-n timpuri
Spre zeite și spre zei
Către alte noi Olimpuri
Înspre lumea rețevii
Care dă cu visul falnic
În oceanul cel obraznic.

CONFLUENTE

SE ANUNȚĂ O NOUĂ CARTE

RECURS LA SINGURĂTATE

Autorul se explică

Nu este nimic mai benefic și mai primejdios pentru om decât singurătatea. Căci ea poate însemna în același timp spațiul necesar reflecției și bolgia excomunicării eu-lui, poate însemna regăsirea și pierderea, paradisul și infernul. Între aceste două posibilități, căci singurătatea există, vrem nu vrem, ne place sau nu, numai valorile „desuete” ale umanismului cred că sunt capabile să țină

dreapta măsură și lată de ce m-am considerat totdeauna un umil scutler la această curte, la care au slujit deopotrivă Erasmus și Rabelais, năzdrăvanul Villon și divinul Michelangelo și iată de ce sint incredințat că nu mă aflu singur în această sublimă companie, deși o secțiune a cărții, din care am desprins acest grupaj, se numește, nu fără o oarecare doză de orgoliu, Viața de

fiecare zi a domnului Quijote.

Ce vrea să fie, așadar, această carte, pe care am predat-o Editurii Eminescu, al cărei titlu este *Recurs la singurătate*? Un strigăt împotriva relativității ființei și existenței noastre, un avertisment că viața nu poate fi trăită oricum, că ea se cere îndurată cu demnitate, cu cinste, cu adevăr, cu truda de a lăsa ceva în urmă, protestind împotriva neantului lumii și al

celui din noi, protestind împotriva neantului pe care încearcă să-l înlocuiască în jurul nostru acei mici monștri, pe care o rațiune preocupată de țeluri mai înalte îi face să creadă în realitatea somnului ei, protestind deci împotriva singurătății, căci toate acestea sint, nu-i așa?, reflexele și cauzele ei, protestind prin cuvint, numind-o, denunțând-o, desfăcându-i articulațiile, arătând-o pe

de-a-ntregul, monstruoasă și în același timp sfișietor de frumoasă, punindu-i în față oglinda și anulind-o prin această gorgonică reflecție.

Este o carte diversă ca modalități de expresie, mergind de la versul liber pînă la canoanele, alit de dragi mie, ale sonetului, o carte care cred că mă exprimă pe deplin, așa cum sint acum, așa cum știu să vorbesc acum.

HORIA BĂDESCU

HORIA
BĂDESCU

Zece ani au trecut, iată, de la debutul în volum al lui Horia Bădescu. Marile Eleusii (1971) fusese o carte de arzătoare tensiuni existențiale încorporate într-un vers eufonic, al cărui farmec aparte se datoră și metaforei îndrăznețe, și profundeii culturi poetice. Zece ani sint suficienți pentru a prăvăli o speranță în întunericul anonimului după cum, iarăși, sint destui pentru a face dintr-un debutant un nume, un reper. Cu Horia Bădescu s-a întimplat — era dealtfel previzibil — cea de a doua metamorfoză. Cărțile lui de poeme publicate ulterior: Nevăzutele urse, Cintece de viscol, Anonimul, Ascunsa trudă au însemnat tot atitea etape ale unui tulburător dialog cu lumea, tot atitea uimite și necurmate descoperiri ale sinelui. Fiindcă, în primă și în ultimă instanță, Horia Bădescu nu este un poet de expresie (cum cred unii cronicari), ci unul de viziune. Cultura, lecturile perfecte stăpînire a prozodiei nu stinjenesc, ci, dimpotrivă, sporesc adevărul poetic, conferindu-i o sporită demnitate. Esențial recurs la drama existențială, poezia lui Horia Bădescu trăiește din neacceptarea trecerii, a singurătății a pustiului lăuntric. Și nu m se pare deloc întimplător că viitoarea lui carte se va intitula *Recurs la singurătate*. Ea va fi, versurile pe care le-am ales stau măturie, un jurnal liric și, nu mai puțin o meditație înfiorată despre mărta și neliniștile celui ce gîndește singur, dar care prin aceasta nu rințește o stearpă izolare, ci o solitudine cu fața spre ceilalți.

IOAN ADAM

XVI

Las trupului țărina, las întrebării timpul și ochiului lumina din care mă infrupt. Țărină, timp, lumină... Sălbatic anotimpul ne roade cu flămînzii lui zei pe dedesupt. Opresc din vorbe vorba, opresc din gînduri gîndul; un sunet viu, al faptei, și împrejur neant. La margine de hăuri își zămislește rîndul sămînța nevăzută a sacralui liant. Ascultă ghiocul? Marea pămîntului îi scurmă în somn virginitatea în al urechii corn dar nici un val; pe boltă pietrificata urmă adună doar stelarul schelet de unicorn. Poți auzi galopul acela fabulos crucificînd tării luminile de jos?

XXVIII

Dar am pornit de mult din cer și multul nu ni se mai pare, tu erai mindrul cavaler eu scutierul de răcoare. Armura ta era de vis, cămașa mea era de in, pe coiful tău un șoim închis, pe trunchiul meu dovleacul plin; sub tine aprig armăsar, sub mine puturos asin, tu ai măsură la pahar, eu pîntecul deschis la vin, din tot cit ți se ține partea împarți cu mine numai moartea!

XXXIII

Te mai cuprind în somn întunecat. Inchid cu pleoape grele trupul tău; te cumpăr morții. Să te smulg din hău întorc iubirii clipa ce i-am luat-o. Din care ceas al trupului te dăruie îmbrățișării care nu te atinge? Asudă-ncinsul nopților meninge pe nervii înfloriți ai fiecărui. Ce-nvăț să dăruie cărții învățate pe care cad sublimele baroase? Ne trage lanțul ancorei de oase cu ghiarele înfipite bine-n spate dar din pupila ochiului de gheață ne curge frigul lumilor pe față.

XXXV

lubirea încă sufletul ni-l miră; de-am fi uitat-o ne-ar mai fi rămas puțin. I se măsoară glas tăcerii doar în umbra ce-o răsfiră. Trec anii. Ce desparte-n noi cuvîntul? Ce palmă ne alunecă pe chip? Își scurge-neet măsura de nisip cu care ne-a îndatorat pămîntul. Dă-mi mina trista mea să ascultăm luind tainul Marele Morar; în boabele în care ne păstrăm își caută făina în zadar; sub piatra pusă peste pieptul lumii lăsăm doar coaja putrezită-a humii.

XLV

lubesc cu trupul îndrăgind cu mintea; ce-naltă unul celălalt îmi sapă; din tot ce poate ființa-ți să înceapă am tot și n-am nimica dinaintea. Dau buzelor flămînde răsufierea, dau singelui arterele subțiri, din înfloriții coapselor menhirii fac miinilor trudite sărbătoarea. Mă sugi precum virtejurile mării și în bulboana fumegînd de oase ce sac înțelepciunii se mai coase? Mă stringi în tine ca să dai pierzării părelnica oglindă ucigașă, în care-nchid splendoarea ta trufașă.

LVIII

Aruncă-n urmă ceea ce ne pierde, nu, fă din vorbă mucedă cătușă, peste cocleala cu veninul verde așază pragul anilor la ușă! Ne-am învățat rostirile și pasul, știm cită moarte e într-un suris, ne sintem unul altuia vrăjmașul pe care doar cu meșteșug l-am prins. Ascultă vremea care ne sfărîmă cerescul trup în care ne-am ascuns! Ca să ne-ntorcem iarăși în țărînă un singur ucigaș e de ajuns; nu-i fi tovarăș, mai păstrează încă ce-am cîștigat cu suferință-adîncă!

Nu asculta

Să spunem împreună, bună dimineața!, acestei zile!
Să ne bucurăm de minciunosul adaos!
Oricum sintem cîștigători;
trei sute șazeci și cinci de bile la roata norocului,
un an, un veac, o eternitate alături,
preferiți, pentru a nu ne teme,
preferiți pentru a mai căuta pricină timpului.
Lasă trupul să înflorească semințele toamnei!
Nu asculta iarba,
nu asculta foșnetul constelațiilor subpămîntene,
negrul Orion,
steaua polară a inexistenței!
Pun mina pe mina ta cum aș atinge orbit primăvara,
ca pasărea năucă de iarnă cînt uimirea blindă a căldurii sale.

Să nu socotești

Să nu socotești amintirea!
Să nu socotești urmele!
Ființa iubirii imponderabilă este.
Cade cerescul ciocan sfărîmîndu-ne oasele
Cei care vor veni după noi căutîndu-ne nu vor găsi decît cenușa vorbelor noastre de dragoste!

Nocturnă

Ți-a rămas în auz țipătul gaiței copleșite de întuneric.
Ce mai vrei de la umbra cocoșată pe străzile biciuite de ploaie?
Mergi încet vorbește rostogolește cuvinte în fața neantului!

LUPTATORUL GET

SE ANUNȚĂ O NOUĂ CARTE

EFFECTUL PLACEBO

Autorul se explică

Intîlnese într-o „bună” zi un fost coleg, Gorea. Știa că scriu, i se părea „nu știu cum” să scrii, amuzant chiar, și, din vorbă în vorbă, îmi spune că viața lui e un roman. (Începusem să dau semne de plictiseală, toți oamenii cred cu naivitate că viața lor e un roman). Îmi povestește câte ceva, mai ales că tinerețea i-a fost marcată de un prieten, Augustin, care i-a spus că în el zace „un tip de mare forță”, că va fi precis un mare pictor etc. Gorea vede, contrariat, cu trecerea anilor, că acel destin de excepție nu se realizează. Dar nu acceptă că marele, profundul lui Augustin ar fi putut greși; deci... așteaptă.

Acel Augustin avea o soră, Sanda, o femeie mindră, plină de rafinament și discreție, măritată. Amicul meu îmi spune că s-a îndrăgostit de ea nebunește, din prima clipă. Uneori credea că vede în ochii ei o încurajare, dar în clipa următoare citea invers. Simțea că niciodată nu va avea curajul să „la taurul de coarne”. În schimb, se consola cu aventuri minore din care ieșea pustit. Se gîndea însă la Sanda și asta îl „înțrema”. Odată și odată o să fie cu ea. Și va fi și un pictor vestit. Poate că aceste două victorii vor fi fiind acel destin de excepție prezis de Augustin! Așa a gîndit, așa continuă să gîndească și acum, la 40 de ani, fostul meu coleg.

Intr-o clipă mai dură el recunoaște trist că nici una, nici alta nu s-au împlinit. A ajuns vitrinier — deci nu un mare pictor, trăiește sentimentul de azi pe mine, deci nu cu Sanda. Tofuși, mai crede că cine știe, poate că totuși... acel destin...

Iată, a intîlnit-o recent pe Sanda. Intrucît Augustin a ajuns un pictor vestit în străinătate (tot acolo, într-un moment de deprimare, s-a sinucis) ea l-a rugat să-i dea desene rămase de la el. Dar el n-are nici un desen. S-au despărțit.

— Îmi place. Ești de acord să scriu un roman pornind de la această schemă? I-am întrebat eu leoaică de transpirație.

Amicul ride, sigur că da, și două romane! Dar după un timp începe să-l roadă un gînd: ce-ar fi să scrie el acest roman, doar el deține adevărul! Eu, ca scriitor, o să inventez, dar el are atîtu factului petrecut aievea. Și se apucă de scris.

Deci, amîndoi scriem romanul vieții lui, asta trebuie să aveți clar în minte. Pe scheletul sumar oferit de el eu voi inventa, pe cînd el va povesti faptele așa cum au fost. Trec zilele și, ciudat, romanul meu îl atrage tot mai sîcîitor, vrea să știe ce scriu acolo. Intr-o zi, îmi fură romanul, care, nu era terminat, intrucît mă aflam într-un impas chiar aproape de final, și... Restul, la lectură!

MIRCEA SÂNDULESCU

P. S. Am ales acest titlu al romanului pentru că m-a frapat efectul apei chioare din medicină care în asociere cu efectul psihic poate avea rol cu adevărat curativ. Apa echivalează în roman cu puterea ficțiunii, care are uneori un rol similar. Un bărbat vede ce-ar fi putut el să fie. E o imagine fictivă, deci nereală, apă chioară dacă vrei, un joc ipotetic. Dar efectul... oh, efectul m-a tulburat

MIRCEA SÂNDULESCU

Romanul „Efectul Placebo”, propus de Mircea Săndulescu Editurii Eminescu, este mai bun decît romanele sale anterioare (Victorie clandestină și Tratat despre ospetii) care, și ele, au fost considerate de critică surprinzător de valoroase raportate la vîrsta autorului și la lipsa sa de notorietate din momentul respectiv. Este probabil că, la apariție, acest al treilea roman va fi primit ca un eveniment editorial.

În cărțile sale, Mircea Săndulescu întretine o tensiune maximă a ideilor de la prima pînă la ultima pagină. Fiecare personaj, fiecare situație, fiecare întimplare îl determină să reflecteze, să caute asociații neașteptate, să se ridice la generalizări de o anvergură impresionantă. Prozașul gîndește febril, cu neșaf. De aceea, romanele par nu scrise, ci vorbite, într-o stare de sureșcitare. Avem impresia, citindu-le, că scriitorul discută fără întrerupere, o zi, o noapte, încă o zi... că este pur și simplu extenuat din punct de vedere fizic, dar nu se mai poate smulge din această beție a comentării tuturor experiențelor făcute vreodată. Iar comentariul, departe de a aluneca în simplă vorbărie, este mereu inteligent, plin de fantazie, patetic.

Nu trebuie înțeles că preferința pentru eseistică echivalează cu o rarefiere a epi-

clii propriu-zise. Epica este dimpotrivă, bogată — chiar de o bogăție luxuriantă —, însă fiecare element al ei generează imediat, iradiază idei. O altă însușire importantă constă în interesul arătat de prozașul ființei umane. Peisajele, locuințele, deși schițate cu nerv, nu-i rețin prea mult atenția. Privirea sa este atrasă hipnotic de oameni, pe care îi studiază cu fervoare, fără să se plictisească vreodată. Totodată, el discută — cu o implicare frenetică, uneri donquijotesca — numeroase aspecte ale existenței sociale. La tot pasul oferă soluții, se entuziasmează, se revoltă, se „ceartă”. Pasiunea cu care îi studiază pe oameni — de pe poziția unui gînditor, dar și de pe aceea a unui cetățean animat de sentimentul răspunderii — face ca scrierile sale, chiar și în episoadele triste sau groțesti, să aibă un suflu umanist.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Intr-una din zile Augustin îl ațîță pe Gorea să plece cu el pe un șantier.

Curînd, același Augustin deveni indispensabil celor cinci sau șase muncitori cu care dormeau în vagonul pe roți. Erau oameni simpli, de la țară, suspicioși, timizi cu orașenii. Intr-o seară, Gorea, tăcut, neobservat, stătea pe pat și citea, el niciodată nu-și pierdea timpul. Era curios pînă unde o să meargă nebunia prietenului său care la rugămintea celorlalți organiza zilnic „ora de scrisori”. Se adunaseră toți și pixurile așteptau tremurînd abia perceptibil în minile groase ale salahorilor.

— Primarul vrea să-mi la lătuț și să-mi dea altul într-o ripă. Nu mă poate suferi de cînd l-am văzut cu ochii mei furînd din bostana C.A.P.-ului. Numai șicane băieți, că...

— Scrie, îl îndemnă Augustin și dictă: Avînd în vedere că sinteți în culpă față de mine, de cînd cu pepenii aceia furați faceți tot ce puteți ca să mă intimidăți. Dacă mă purtați pe drumuri, crezînd că dacă lucrez pe șantier eu o să mă las păgubaș, atunci aflați că...

— Pe mine m-a lăsat nevasta, mirii un altul și în clipa aceea toți, absolut toți, împrumutară ceva de la acest solicitant și părăură niște copii hirsuți și posaci. S-a dus la Groseni la un fel de văr de-al meu. Mă mir că s-au cunoscut așa de repede în două zile, c-atît am stat la ei. M-am dus s-o aduc cu bătaia, dar m-am răzîndit: abia ce-o infuriam mai dihai. Pe ea numai cu vorba bună o cuceresc.

— Scrie, porunci Augustin. M-am gîndit să vin să te bat, dar mi-am amîntit o scenă de care tu probabil ai uitat de mult, o scenă în care te-am văzut cu adevărat, și-am văzut sufletul, nu, să nu mă întreb, ai uitat clipa aceea, dealtfel n-are importanță decît pentru această urmare... ei bine, am citit acolo că tu, cînd te simți singur, te gîndești așa aiurea pe pereți, la tot felul de actori pe care îi vezi la televizor, la oameni din sat, la rude de departe. Te înțeleg, și eu aș fi făcut la fel, dar poate că tu rămîi acolo de rușine, să nu se creadă că ai fost bătută și izgonită și de altfel poate că e și mindria la mijloc, dar eu te sfătuiesc cu iubire, atenție, cu iubire, să vii acasă. Chiar dacă n-avem prunci, om face noi ce-om face și-om fi fericiți. Mă bate gîndul să ne mutăm din satul ăsta, poate altundeva ne-om simți mai plini, draga mea... cum o cheamă? Rada? Bun, trece Rada de două ori, o dată la început și aici.

Doi bărbați într-un colț, dest astentau și ei cu pixurile în mînă, își dădeau coate, ca și cum problemele lor cu oficialitățile ar fi fost mult mai interesante decît cele conjugale. Pe chipul

unuia se citea o regulă veche și stupidă: „Pe femeie, dacă n-o bați bine, nu știe ce-i aia bărbat adevărat”.

— Eu, începu un alt bărbat apropiindu-se de Augustin, care stătea pe o masă cocoțat pe un taburet, ca și cum ar fi stat pe un fotoliu al inventivității, am necaz tot cu nevasta. Nu a plecat nicăieri, dar s-a răcit de mine și aș vrea să...

— Înțeleg, șopti Augustin înfiorat dintr-o dată și Gorea din colțul său îl privi cu invidie.

— ...cîci veți observa, onorată Comisie tutelară, că el e total refractar la sfaturile noastre bune și înțelepte și ne cauzează numai suferințe... dicta Augustin cînd, deodată, se duse la cel care scria și îi luă hirtia, i-o recită, apoi o rupse în bucăți și le azvîrli în godinul care funcționa și vara, pentru că diminețile erau răcoase sau fiindcă era lemn berechet și oamenii simțeau nevoia să trișeze, să consume ceva pe gratis.

pe care cîndva l-am aflat de la alții, cu carnea propriei mele simțiri. Căci, curios, abia părăsindu-mă am simțit cum suieră pe lingă urechile mele, pe lingă urechile sufletului meu, ceea ce se cheamă destin și care tot așa era doar un cuvînt din dicționar pînă mai deunăzi. Tu ai umplut aceste cuvinte cu sens, tu mi-ai dăruit o altă limbă, nu simți? Poate că și tu simți același lucru. De exemplu, cuvintele adulter, suferință, iubire nebună (altfel nu m-ai fi părăsit, dacă

oprindu-se din scris. Eu nu grăiesc așa, o să rîză de mine cu ăla în brațe de s-or cruci și curcile, bre!

— Ai incurcat borcanele. „Compozitorule”, se auzi o voce printre icniri de ris și pluscături de vodcă lînsă cu poftă de constructori. Celălalt e cu ușchitu' ei de acasă!

Intr-adevăr, cel dinainte, auzind discuția, îi re-aminti că așa e și că să-i dea lui voce să ia textul lui al treilea și lui să-l facă altul cu accent. Acum, după o regulă, care funcționează și la copii, pe care dacă vrei să-i faci să mîninge e deajuns să spui „iau cu și mîning”, cel cu accent ardelenesc se gîndi că dacă ceea ce are scris în hirtia lui interesează atît de mult pe altul, de ce n-ar opri pentru sine?

— Dă, mă, încoace se infurie celălalt. Ai tu gură să scrii chestiile astea? Tu, care ești analfabet?!

— Îți dau o vodcă, fir-al tu al dracului să fil! strigă Pavel.

— Lasă vodca, io mi-s mulțumit cu ce am tras as' seară. Io mi-s bănățan prost, lasă-mă în plata domnului.

— Da mie mi se potrivește, mă, catirule! vocifera celălalt, uitîndu-se la scrisoare, gîndindu-se cum să l-o smulgă. Bănățeanul, de obicei cal de bătaie al glumelor celorlalți, era acum centrul atenției. Lumea era amuzată de îndîrjirea cu care vrea să trimită un text complet nepotrivit cu situația lui.

— No, bine to vîz să vrei să mi-l iei cu japca, glăsuși bănățeanul, unul din cei mai buni instalatori de grupuri sanitare din șantier. Să fiu al lui' dracu' dacă nu-o înghit. Și o duse la gură mototolită ca un dumatic grosior.

— Hai, linișteți-vă, ceru enervat Augustin, dar jocul îi scăpase din mînă și nici unul nu-l mai urmărea pe el.

— Bă, prostovane, spuse plictisit Pavel, cum o să creadă ea că e scoasă din scăfiria ta treaba ăia?!

Bănățeanul, cu obrajii boșocați din cauza ghemotocului pe care precaut îl băgase în gură, stirnea risul trist al celorlalți. Jocul căpătase brusc o nuanță care îi lega într-un fel tainic pe toți, dar solidaritatea aceea era tristă și repede încetă în vodcă, ca și cum ar fi fost o minune a naturii repede conservată în spirit de funcționarii de la medico-legal.

— ... că dacă ai fi fost un om mai acătării n-ai fi ajuns aici în șandramaua asta, continuă sarcastic Pavel, chiar în urechea bănățeanului care răsufia zgomotos. Era răcit și respirația devenise greoaie, caraghioasă.

Pavel îl izbea înec peste obrajii umflați artificial pe bănățeanul care nu se apăra, sînd nemîscat, clătîndu-se doar cînd își pierdea echilibrul [...]

ORA DE SCRISORI

— fragment din roman —

Vrei să simți din nou căldura, emoția de la început... („da-da” confirmă emoționat salahorul, fumînd cu disperare). Vrei, izbucni el, să începeți o viață nouă!

— Hi-hi-hi, ha-ha-ha, se auzea prin colțurile dormitorului pe roți, fiecare crede că necazul lui e autentic, că ceea ce-l doare pe vecinul său e un moft, o bagatelă. Rideau, rideau pe infundate, iar unul sau doi pe față, batjocoritor. Erau cei doi care aveau probleme cu spațiul locativ.

Augustin, ca să meargă lucrurile mai eficient, dicta la doi-trei simultan. Acum, odată cu cel care voia să „înceapă o viață nouă”, se potrivea unul care voia să-și dea copilul la casa de corecție și un altul care voia să-și scoată din spațiu o cumnată „rea de muscă, la care nici nu pot să mă dau, nici să suport s-o văd nu pot” motivase cel în cauză.

— Stați așa, spune omul, e bine, e bine, dar Augustin nu mai voia să-l ajute și pace. Un copil e sfînt, vociferă el, e Dumnezeu adus în casă, cum dracu' poa' să-l dea acolo?! Are opt copii și îi e greu? La dracu, o sută să aibă și la fel trebuie să simți, fiecare e o intrupare a miracolului, să-i crească, să-i crească, va fi fericit... Cumnata poți s-o scoți, chiar e bine, căci e diavolul care a intrat sub acoperișul tău, vorbi legănat Augustin. Era și mai bine dacă te culcai cu ea... nu, nu rideți, în viață trebuie să facem mai ales lucrurile de care ne e frică.

— Scrie, porunci Augustin celui de-al treilea solicitant. Tu ești cu răceala soției, da, mi-am amîntit. Buun. Deci: Nu-ți spun „iubito”, așa cum se obișnuiește, pentru că nu te mai simt iubit, dealtfel ar fi caraghios din moment ce poate chiar acum ești în brațele altuia. Și totuși, nu ți-aș scrie dacă n-aș spera să umplu din nou acest cuvînt,

n-o simțeam brusc, invadîndu-ți sufletul, nu?! abandon familial și multe altele pe care le auzai de la alții, așa cum auzim la alții infarct, cancer, moarte, mai ales moarte și zicem că nu numai cuvintele nu ne aparțin (nu-ți aparține decît ceea ce posezi), dar ceea ce se întîmplă altora, aceste tragedii n-au nimic de-a face cu noi pînă în clipa cînd ni se întîmplă și nouă! Probabil că cel care o pătește descoperă un nou limbaj, o nouă dimensiune a vieții în acele momente. Da, năzuiesc să umplu din nou cuvîntul cu viața noastră în doi. Probabil că eu, prin cuvinte, de departe, nu pot concura cu el, care are atîtu căldurii trupesti, al cuvîntelor care se aud zumbăind în urechea ta, al zîmbetului care se vede, vai, trăim într-o lume care pune mai mult preț pe ceea ce se vede decît pe ceea ce zace sub vedere.

— No, că aista-i altă vorbă decît a me, ripostă salahorul,

„COMPOZIȚIE”

CONSTELAȚII LIRICE

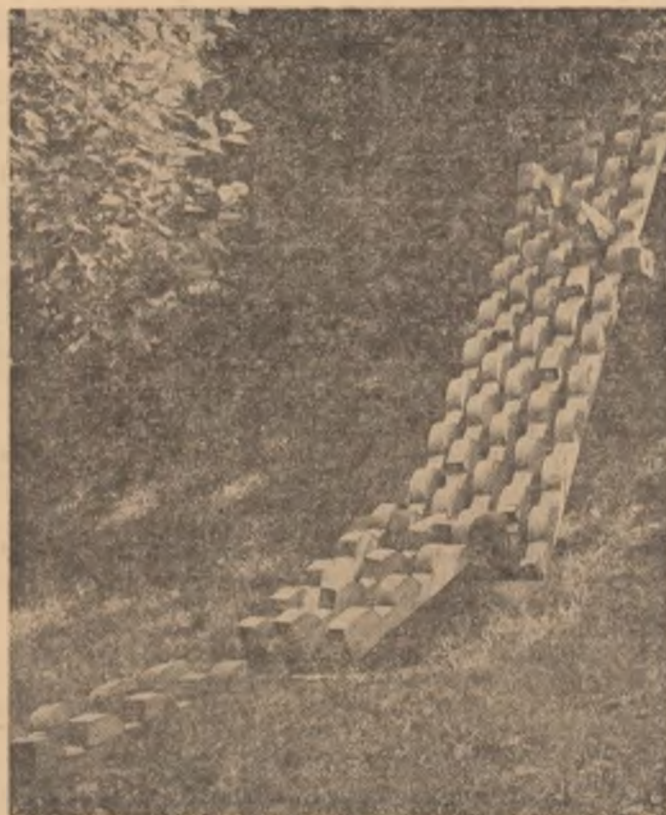
Cîntec despre Școala ardeleană

Două mii de ani și-o viață,
pin' s-o face dimineață,
două mii de ani și-un rug
de tristețe-n care fug
oasele lor dureroase,
albe, sfinte, triste oase :
o treime din Ardeal
călărind același cal
dinspre Dacia cea Major -
Șincai, Micu și cu Maior.
O desagă cu dovezi
ale neamului ce-l vezi,
neamului născut din rouă

subt argint de lună nouă.
Două mii de ani și-o viață
pin' s-o face dimineață,
peste munte și poteci
cărțile din bibliotecă
merg spre oameni de la Rim,
gloriosul lor tărîm,
merg spre Sarmisegetuza
spre a limpezi acuza
celor ce-i urăsc ursita ;
peste moarte trecem sita
nemuririi noastre dace
(de le-o place-ori nu le-o place

detractorilor și ludei
noi venim din coasta rudei
noastre). Daci, latini,
neimpovărați de vini
care nici nu le-am avut.
O treime, un avut
fără preț și mai încai -
Maior, Micu ori Șincai
duc cu ei dovezi, dovezi
ale neamului ce-l vezi.
Două mii de ani și-o viață,
s-a crăpat de dimineață.

TITUS VIJEU

„CASCADA”

Ca steagurile mării

Statornic viața naște în suflete un vis,
idei innoitoare lumina vieții naște ;
un viitor lăuntric, de inimă promis,
în paginile vremii de azi vom recunoaște.

A jertfă și-a speranță pe ceruri ard idei
peste cuprinsul lumii, peste cuprinsul țării ;
incendiați o clipă trec totuși anii mei
ca steagurile mării, ca steagurile mării.

VASILE VERSAVIA

De rerum natura

Puțină știință, o, dați-mi puțină știință
Pentru a măsura distanța dintre masă și scaun,
Acel spațiu niciodată încăpător,
Uzurpator
Al bietelor brațe, biata șiră a spinării,
Pentru biata coală de hirtie.

Iată globul împinzit de ape,
Priviți oceanele globului acesta miniatural :
Ele inundă privirea. Și așa
Mi-a luat foc marginea pleoapelor
Și cum se stinge focul acum, cînd milioane de lacrimi
Cad ca ploile în ochi-mi, de-a dreptul !
Încerc o evadare la fereastră. Deschid larg ochii.
Caut lanul de griu, iarba țepoasă, caut
Firul de mac rătăcit în miresme.
Valurile oceanelor ies pe fereastră,
Inundă lanurile, acoperă cerul,
Ochii mei rămîn liberi, rămîn uscați și atunci
Mă întorc din nou la știință
Măsurării spațiului dintre masă și scaun.

★

Era prinsă între ochiurile acestui vâl zdrențuit,
În natura simetrică cu oglinzi de apă.
Era proptit cu capul pe arcurile care formau
Scheletul unui deal. Mușchiul
Artificial mirosea a vopsea proaspătă
Iar frunzele ruginii erau stropite chiar cu un strat
de rugină.

„Izbăvește-mă” - striga el clipind șiret din ochi -
„Scoate-mă de aici” - implora cu zimbetul pe buze -
În așa fel încît gluma lui păru, amplificată,
O nesfîrșită glumă a naturii.

IOANA DIACONESCU

În joacă

Într-o doară ai aprins un foc
Cu cîteva vreascuri. Doreai
Să te-ncălzească doar o clipă
Dogoarea lui. Dar la lumina
Ce pîlîia purpurie în poiană
Deveni ai tot mai frumoasă
Și-oi început atunci s-arunc
Lemn după lemn în vilvatale.
Păsări, de toate culorile se roteau
În jurul capului tău de aur
Sălbăticiunii veneau din desigur
Și îți mincau din palmă,
Erai stăpină peste toată firea.

Și-n bucuria ta
N-ai luat în seamă
Cum s-au rostogolit prin iarbă
Valurile de scînteie
Pînă cînd o pălăie a cuprins
Întregul codru.
Acum copacii se prăbușesc în scrum
Fiarele urlînd se sfîșie
Miroase pretutîndeni a pirjol
Și nimeni nu-l mai poate stînge.
Ani întregi noi doi vom trăi
La umbra unor uriașe flăcări.

GEORGE ARION

Silueta

Silueta unui om străbătînd o cîmpie verde
Silueta unui om traversînd un pustiu de cenușă
Silueta unui om traversînd o cîmpie de gheață
Silueta unui om singur, cenușie, neînsemnată
Ea singură mai puternică decît frica,
Ea singură mai puternică decît moartea,
Ea singură mai mult decît puterea puterii
Ea singură văzută prin lunetă cum se apropie
și își lasă umbra.

MIRCEA FLORIN ȘANDRU

Vine vremea

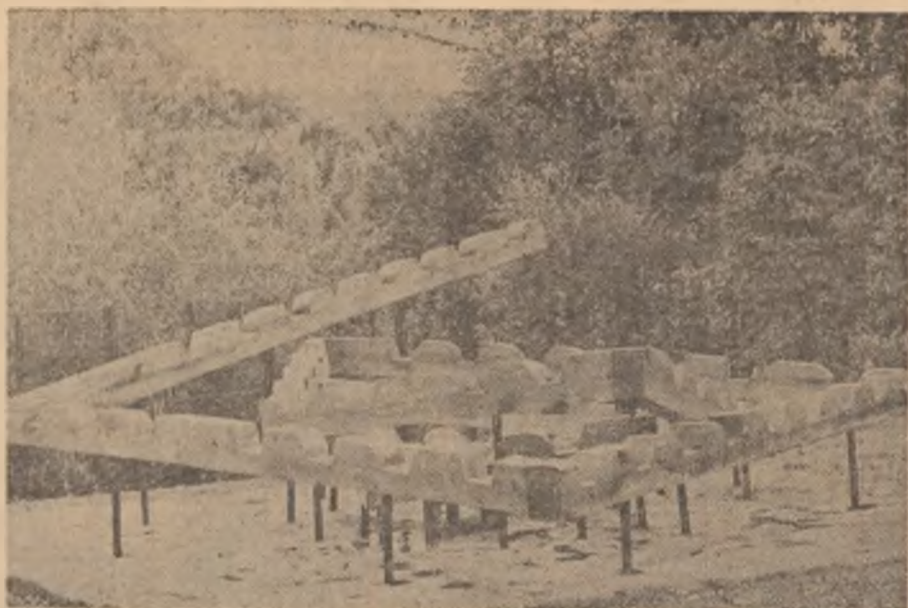
Mai clară ca nicîcînd, acum, ca niciodată
Scîlpirea foșnitoare a munților de sare
Răsfrîntă-n dimineața luminii, vindecată
În ființa ce-i mai caută un semn de întrebare.
Și vine vremea lungă, contemplare. Dar cum
Vei măsura tîria steei căzătoare
Cînd ard fără de umbră și mult 'nainte-apun
Dovezile de veac, în toate schimbătoare ?
Reci candelabre vin și urme reci de vase -
Cutremurate-n vîntul ars își par,
Și roadele noptatece și arămii, viscoase
Atinse de săgeata prea blindului lor har.

VIOREL SÂMPETREAN

Poem

Tu veneai în diminețile ploioase
ucigînd nerăbdarea
ne îmbrățișam stăpîni pe timp
și pe noi înșine
carnea fiecăruia
se întorcea înflorînd spre a celuilalt
era tot atîta dorință
cît uguit în gușa porumbeilor
ce foiau flămînzi pe sub streșini
(locuam ca și azi la mansardă)
despre sărutul nostru
cum aș fi crezut
că era o ștampilă însingerată
doar bunătatea de a iubi
multă vreme un trup
care umblase pe afară, prin ploaie,
sau așteptase
doar mingiere
pentru inima ce s-a temut
că s-ar putea întoarce de la ușă.

MARIUS ROBESCU

„VIRTEJUL APEI”

Triburi de nori...

Triburi de nori sugrumă
pajiștea stelelor,
șerbi albi, incolăciți
peste absența lunii
închid cascadele
răsăritului.

Zborul rănește umbra zăludă,
a vreunui întirziat
pe singele transparent
al ierbii soarelui.

Cine nu cunoaște
înflorirea griului
sub înspăimîntata glorie
a frumuseții ?

Migrenele timpelor iemate
se ascund ca furnicile
în mușuroaiele singurătății.

IOANA PROCA